

ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေ Competition Law အကြောင်း သိကောင်းစရာများ

ဦးသန်းမောင်(စစ်တွေ)

ယှဉ်ပြိုင်မှုကြောင့် တိုးတက်သည်

လူသားသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်းများစွာကပင် ကမ္ဘာမြေပေါ် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော သတ္တဝါအပေါင်းနှင့် အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်လာရင်း ဉာဏ်ရည်သာလွန်မြင့်မားမှုကြောင့် အခြား မိမိထက် အင်အားတစ်မျိုးမဟုတ်တစ်မျိုးသာလွန်သော အခြားသတ္တဝါများအပေါ် ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်ယူကာ လူသား လွှမ်းမိုးသော ကမ္ဘာကြီးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်လာနိုင်ခဲ့ကြပေသည်။

ထိုလူသားအချင်းချင်းပင်လျှင် ယနေ့ထက်တိုင် လူမျိုးအချင်းချင်း၊ နိုင်ငံအချင်းချင်း လူအင်အား၊ ဓနအင်အား၊ စစ်အင်အားချင်း ယှဉ်ပြိုင်ကြရင်းဖြင့် အစဉ်ရှင်သန်လှုပ်ရှားနေသော သမိုင်းဝင် ခေတ်ပေါင်း မြောက်မြားစွာကို တည်ဆောက်ပုံဖော်လာခဲ့ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် လူသားတို့သည် တနည်းမဟုတ်တနည်း အသက်ရှင်သန်နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် ရင်ဆိုင်ယှဉ်ပြိုင်ကြရင်းဖြင့် ကမ္ဘာကြီး ကို တိုးတက်ပြောင်းလဲလာစေခဲ့ကြသည် ဟု ဆိုရပေမည်။

ထိုသို့ ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်ယူကြခြင်းအားဖြင့် အကောင်းနှင့် အဆိုး ဒွိဟအကျိုးဆက်များ ဖြစ်ပေါ် စေခဲ့ကြသဖြင့် ခေတ်သစ်လူ့ဘောင်တွင် အဆိုးထက် အကောင်းဘက်အတွက် ပိုမိုသာလွန် နိုင်စေရန် ထိုထိုသော ယှဉ်ပြိုင်မှုအမျိုးမျိုးအတွက် သမာသမတ်ကျမည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဘောင်များကို အတတ်နိုင်ဆုံး သတ်မှတ်လာခဲ့ရပေသည်။ သူသေကိုယ်သေ အနိုင်ယှဉ်ပြိုင်ရသော စစ်ပွဲကြီးများ အတွက်ပင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေး၊ စစ်သုံးပန်းများကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊ လူသား မျိုးပြုန်းစေမည့်လက်နက်များကို ပိတ်ပင်ရေးစသည့် နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်များကို ချုပ်ဆို လိုက်နာခဲ့ကြသည်။

အလားတူ စီးပွားရေး၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး စသည့် ဓနငွေကြေး အကျိုးအမြတ် ရှာဖွေကြရာတွင်လည်း ကုမ္ပဏီအချင်းချင်း၊ နိုင်ငံအချင်းချင်းအပြိုင်အဆိုင် လုပ် ကိုင်ခြင်း၊ တီထွင်ခြင်းကြောင့် လူသားများအကျိုးအတွက် အဖက်ဖက်က လွယ်ကူမှု၊ စိတ်ကြေနပ်မှု၊

အဆင်ပြေမှု၊ ရွေးချယ်ဝယ်ယူနိုင်မှုစသည့် အားသာချက်တို့ ပေါ်ပေါက်လာကာ ကမ္ဘာကြီးသည် လျင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနေသည်မှာ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ပင် ဖြစ်ပါတော့သည်။

ယှဉ်ပြိုင်မှု ရှိရမည်မှန်သော်လည်း . . .

အလားတူ စီးပွားရေး၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ကုန်သွယ်ရေး စသည့် ဓနငွေကြေး အကျိုး အမြတ် ရှာဖွေမှုကို ကုမ္ပဏီအချင်းချင်း၊ နိုင်ငံအချင်းချင်းအပြိုင်အဆိုင်လုပ်ကိုင်နေကြသည့် အခြေအနေ များတွင် မည်သို့သော စီးပွားရေး၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုဆောင်ရွက်ပုံ နည်းလမ်းများသည် တရားမျှတသည်၊ သမာသမတ်ကျသည်၊ တရားမဲ့ဖြစ်သည်၊ မည်သည့်ပြုမှု လုပ်ဆောင်မှုမျိုးသည် တရားသဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းကို ကန့်သတ်ခြင်း၊ လက်ဝါးကြီးအုပ်ခြင်း၊ အစုအဖွဲ့အနိုင်ကျင့်ခြင်းဖြစ်သည်၊ ထိုသို့ ဗိုလ်ကျစိုးမိုးသော အဖွဲ့အစည်းကုမ္ပဏီ Cartel များ၊ Trust များကို မည်သို့ ပိတ်ပင် တားဆီးရမည်၊ အရေးယူရမည် တို့ကို Free Trade ၏ ဖခင်ကြီး ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော Adam Smith ကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့ ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်များကအစ သုံးသပ်ဆွေးနွေးလာခဲ့ကြသည်။

သို့ဖြင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးသည် တရားမျှတစွာစီးပွားရေး ယှဉ်ပြိုင်လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေများ ကိုယ်စီ ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်လာကြရပေသည်။ ထိုဥပဒေများကို ယခင် အခေါ် အဝေါ်အရ Anti-trust Law, Anti-monopoly Law ဟူ၍ သုံးနှုန်းခဲ့ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် Competition Law ဟု ပိုမို ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲလာကြပေသည်။

ထိုသို့ တရားသဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို တားဆီးခြင်းမပြုရခြင်းနှင့် မတရားယှဉ်ပြိုင်မှုများကို မပြု လုပ်ရခြင်း ဟူသော စီးပွားရေးသဘောတရားသည် နိုင်ငံတကာမူဝါဒကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒအဖြစ်လည်း ကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တစ်စထက်တစ်စ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာပေသည်။

နိုင်ငံရေးအခြေခံစံနစ်အမျိုးမျိုးကွဲပြားစေကာမူ နိုင်ငံတိုင်းသည် စီးပွားရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး၊ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းစသည်တို့တွင် ဈေးကွက်လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုမပြုရ၊ ဈေးနှုန်းညှိနှိုင်းမြှင့်တင်ခြင်း၊ ဈေးကစားခြင်း၊ ကုန်စည်သိုလှောင်ခြင်း၊ ရှားပါးအောင် ဈေးတက်အောင် ကုန်များကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ မတရားအခွင့်အရေးရယူခြင်း၊ တန်းတူရည်တူဆက်ဆံမှု မရှိခြင်း၊ သူတစ်ပါးအကျိုးစီးပွားကို ဖျက်လို ဖျက်ဆီးပြုလုပ်ခြင်း၊ ကုန်စည်အတုရောင်းချခြင်းနှင့် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များကိုတုပသုံးစွဲခြင်း၊ မမှန်

မကန် လိမ်လည်လှည့်ဖျား ကြော်ငြာ၍ ရောင်းချခြင်း၊ သူတစ်ပါး၏လုပ်ငန်းလျှို့ဝှက်ချက်များကို ခိုးယူခြင်း၊ အင်အားနည်းပါးသော လုပ်ငန်းငယ်များကို ပျက်စီးလောက်အောင် ဟန့်တားပိတ်ပင်ခြင်း အစရှိသည့် ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေအရ မတရားစီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများကို တားမြစ်ပိတ်ပင်လာကြသည်ကို တွေ့မြင်လာရပေသည်။

ထိုစီးပွားရေးရာ ကျင့်ဝတ်များ၊ မူဝါဒများသည် နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံခြားသား၊ နိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၊ ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၊ အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်း၊ အစိုးရကြောထောက်နောက်ခံလုပ်ငန်း၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်လုပ်ငန်း ဟူ၍ မခွဲခြား၊ မျက်နှာသာ မပေးဘဲ လိုက်နာကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေရေးရာ စံနမူနာယူစရာ အမှုတစ်ခုအနေဖြင့် ကွန်မြူနစ်စံနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်သော ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်က အစိုးရပိုင် လေကြောင်းလိုင်း၏ လုပ်ငန်းခွဲတစ်ခုဖြစ်သော ဗီယက်နမ်လေယာဉ်ဆီကုမ္ပဏီ Vinapco သည် Jetstar Pacific (JPA) ပြည်ပလေကြောင်းလိုင်းအပေါ်လေယာဉ်ဆီရောင်းချမှုကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်သဖြင့် JPA လေကြောင်းလိုင်းသည် ခရီးစဉ်များဖျက်သိမ်းခဲ့ရသည်အထိ အခြေအနေ ထိခိုက်ဆိုးရွားသွားခဲ့ရသည်။ ယင်းအမှုကို JPA က တိုင်ကြားခြင်းအပေါ် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ယှဉ်ပြိုင်မှုကော်မရှင် Vietnam Competition Commission (VCA) က စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး Vinapco သည် လက်ဝါးကြီးအုပ်စိုးမှုအင်အားကို အလွဲသုံးစားလုပ်ခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားသည် ဟု ဆုံးဖြတ်ကာ အစိုးရပိုင် Vinapco အပေါ် ဗီယက်နမ်ဒေါ်ငွေ ၃.၄ ဘီလီယံ ဒဏ်ငွေ ချမှတ်ခဲ့လေသည်။

နိုင်ငံအသီးသီး၏ ယှဉ်ပြိုင်မှု အာဏာပိုင်များ

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအချို့၏ ယှဉ်ပြိုင်မှုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း Competition Agencies များကို အောက်ပါအတိုင်း တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းထားကြသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပေသည် -

- Australia: ACCC
- Belgium: BCA
- Brazil: CADE
- Britain: CMA
- China: SAMR
- EU: COMP
- France: FCA
- Germany: BKartA
- Hong Kong: CC
- India: CCI
- Japan: JFTC
- Korea: KFTC

- Mexico: COFECE
- New Zealand: NZCC
- Portugal: AdC
- Russia: FAS
- Spain: CNMC
- Switzerland: ComCo
- Taiwan: TFTC
- USA: TBC

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ နှင့်အာဆီယံ

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အေဂျင်စီများစွာအနက် ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေသကို အစဉ်အလေးထား အာရုံစိုက်ပေးနေသော အဖွဲ့အစည်းများမှာ UNCTAD, OECD, WTO, WIPO စသည်တို့ ဖြစ်ကြပေသည်။ အာရှတိုက် ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လည်း ADB, ASEAN Secretariat တို့က ကမကထပြုလျက် ယှဉ်ပြိုင်မှုရေးရာဆွေးနွေးပွဲများ၊ ပညာပေးအစီအစဉ်များ၊ သင်တန်းပို့ချခြင်းများ၊ အတွေ့အကြုံဖလှယ်ခြင်းများ၊ နိုင်ငံအများ နှင့်ပတ်သက်နေသော ယှဉ်ပြိုင်မှုအမှုအခင်းများတွင် ပူးပေါင်းစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းများကို အစဉ်တစိုက် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိကြပေသည်။ သို့ရာတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှုအတွက် သီးသန့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း ဟူ၍ မရှိသေးသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ထို့ကြောင့် ASEAN အဖွဲ့အနေဖြင့် အာဆီယံစီးပွားရေးယှဉ်ပြိုင်မှုကျွမ်းကျင်သူများအဖွဲ့ AEGC ကို ဖွဲ့စည်းလျက် ASEAN Framework Agreement on Competition ဟူ၍ မူကြမ်း တစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲလျက် ရှိနေပေသည်။ ASEAN ၏ အာဆီယံအသိုက်အမြို AEC တွင်လည်း ယှဉ်ပြိုင်မှုအတွက် သီးသန့်ကဏ္ဍ တစ်ရပ် ထည့်သွင်းထားပေသည်။

ယခုအခါ ASEAN နိုင်ငံ ၁၀ နိုင်ငံစလုံးတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေအသီးသီး ပြဋ္ဌာန်းထားရှိကြပြီး ဖြစ်သလို ယှဉ်ပြိုင်မှုကော်မရှင်အသီးသီးကိုလည်း ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းတို့အသီးသီး၏ ဖွဲ့စည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ခုနှစ်နှင့် အာဏာပိုင်အမည်တို့ကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည် -

1. ထိုင်း (၁၉၉၇) TCC
2. အင်ဒိုနီးရှား (၁၉၉၉) ICC(KPPU)
3. စင်ကာပူ (၂၀၀၄) CCS
4. ဗီယက်နမ် (၂၀၀၄) VCC/VCA

- 5. မလေးရှား (၂၀၁၀) MyCC
- 6. ဘရူနိုင်း (၂၀၁၅) CCBD
- 7. မြန်မာ (၂၀၁၅) MMCC
- 8. ဖိလစ်ပိုင် (၂၀၁၅) PCC
- 9. လာအို (၂၀၁၆) LCC
- 10. ကမ္ဘောဒီးယား (၂၀၂၁) CCF

ASEAN အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအသီးသီး၏ ယှဉ်ပြိုင်မှုကော်မရှင်တို့သည် ASEAN Secretariat ရုံး၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် နိုင်ငံအချင်းချင်းလည်းကောင်း၊ စုပေါင်း၍လည်းကောင်း ယှဉ်ပြိုင်မှုရေးရာကိစ္စရပ် များတွင် အနီးကပ်ပူးပေါင်း ဆက်သွယ်လျက်ရှိကြပြီး ယှဉ်ပြိုင်မှုဆိုင်ရာ အာဆီယံမူဘောင် သဘော တူညီချက်များကို ရေးဆွဲကြခြင်း၊ နိုင်ငံအချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကိုယ်စားလှယ်များစေလွှတ်ခြင်း၊ သင်တန်းများ ပို့ချပေးခြင်း အပြန်အလှန်အကူအညီပေးခြင်း၊ သတင်းဖလှယ်ခြင်း၊ အတွေ့အကြုံ ဖလှယ်ခြင်း စသည်တို့ကို ရင်းနှီး ကျွမ်းဝင်စွာ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်လျက် ရှိကြပေသည်။

ဥပမာတစ်ရပ်အနေဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်ဝန်းကျင်က US အခြေစိုက် Uber နှင့် Grab တက္ကစီ ကုမ္ပဏီ နှစ်ခုသည် အာဆီယံနိုင်ငံများဖြစ်သော စင်ကာပူ၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဗီယက်နမ်နှင့် အင်ဒိုနီးရှား ၄ နိုင်ငံ၏ တက္ကစီ ခရီးသည်ပို့ဆောင်ရေးဈေးကွက်ကို လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ကြရန် နှစ်ဘက်သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုကာ ကုမ္ပဏီချင်း ပူးပေါင်းလိုက်ရာတွင် ခရီးသည်ပြေးဆွဲရေးဈေးကွက်ကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ကာ သတ်မှတ် အမြင့်ဆုံးရာခိုင်နှုန်းကို ကျော်လွန်နေခြင်း၊ အခြားတက္ကစီလုပ်ငန်းများကို ပျက်သုဉ်းသွားစေနိုင်မည့် စည်းကမ်းများ နည်းပညာများ သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဈေးနှုန်းချုပ်ကိုင်ခြင်း စသည့် မမျှတသည့် ပြုမူမှုများ ကျူးလွန်ကြောင်း ယင်းနိုင်ငံမှ ယှဉ်ပြိုင်မှုအာဏာပိုင်များက ပူးပေါင်းစစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ကာ စင်ကာပူနှင့် ဖိလစ်ပိုင် နှစ်နိုင်ငံက Uber နှင့် Grab ကုမ္ပဏီတို့အပေါ်မြင့်မားလှစွာသော ဒဏ်ငွေများ ချမှတ် အရေးယူ ခဲ့လေသည်။

ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေသည် သီးသန့်ဘာသာရပ်တစ်ခု

ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေ Competition Law နှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာတွင် ဥပဒေပညာရပ်နယ်ပယ် နှင့် စီးပွားရေးရာပညာရပ်နယ်ပယ်တို့တွင် သီးသန့်ကျွမ်းကျင်မှုဘာသာရပ်အဖြစ် ဖြစ်ထွန်းလာနေ

ကာ ယခုအခါ Competition Law experts ပညာရှင်များ ပေါ်ထွန်းလာနေကြပြီဖြစ်သည်။ ယင်းဥပဒေသည် ပဋိညာဉ်ဥပဒေ၊ စားသုံးသူကာကွယ်ရေးဥပဒေ၊ အလုပ်ရှင်အလုပ်သမားဥပဒေ၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၊ တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဥပဒေ၊ အသေးစားအလတ်စားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေ၊ အကောက်ခွန်ဥပဒေ အစရှိသဖြင့် များလှစွာသော သီးသန့်ဥပဒေတို့နှင့်လည်း ချိတ်ဆက်နေကာ နက်နဲခက်ခဲလှပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ နိုင်ငံတကာမှ အဆင့်မြင့်တက္ကသိုလ်များတွင် သင်ရိုး ညွှန်းတမ်းများ၌ ထည့်သွင်းလျက် ဘွဲ့လွန်အဆင့်၊ ပါရဂူအဆင့် ဘွဲ့များပင် ချီးမြှင့်ပေးနေကြပေပြီ။

Competition နှင့် ပတ်သက်သမျှ company establishment, cartel, merger and acquisition, joint venture, monopoly, dominance threshold, vertical contracts, horizontal contracts စသော လုပ်ငန်းဆိုင်ရာအရေးကိစ္စများအတွက် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ သီးသန့်အခေါ်အဝေါ်အသုံးအနှုန်းများလည်း လေ့လာ၍ မဆုံးအောင် များပြားလှပေသည်။

ထိုယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေပညာရှင်များသည် Law Firm, Accountant Firm များတွင် ဦးဆောင်အသိပညာရှင် အတတ်ပညာရှင်များအဖြစ် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ရရှိနေကြသကဲ့သို့ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအသီးသီး၏ ယှဉ်ပြိုင်မှုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများတွင်လည်း အချိန်ပြည့် သို့မဟုတ် အချိန်ပိုင်း ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း ခံကြရပေသည်။ ။

=====